

9.srpna 1996

První s o u k r o m ý týdeník
se samizdatovou tradicí

209. výročí nezávislosti Spojených států amerických

Velvyslanec Spojených států amerických
William H. Luers s paní

dovoluje si Vás pozvat

na recepci

ve čtvrtek 4. července 1985

od pěti do sedmi hodin

Prokažte se tímto pozváním
ve dveřích

L. Wintra 3
Praha 6

Politiciční vězni zemřelí? ve vazbě./Dosud nepublikováno/

- J e t e l i n a Jan, nar.17.12.1894, vyzvědačství, zemřel po zápalu plic 29.7.1955 v nemoc. Brno.
- K o t o v á Marie, nar.nezjištěno, vyzvědačství, zemřela na kornatění tepen 27.12.1952 v nemoc. Brno.
- K o v á š i k Mikuláš, nar.19.6.1892, velezrada, zemřel na plicní nádor 21.4.1954 v nemoc. Brno.
- K u c h a ř František, nar.4.8.1914, velezrada, zemřel na uremii 19.2.1955 v nemocnici Brno.
- N e č a s Antonín, nar.30.6.1919, velezrada, zemřel na nádor jater 24.2.1955 v nemocnici Brno.
- O l b r i c h o v á Erna, nar.12.8.1904, velezrada, zemřela na tělesnou sešlost, 21.3.1955, nem.Brno
- P a l u s k a Jaromír, nar. nezjištěno, velezrada - vyzvědačství, zemřel na degenerace jater, 16.8.52 y nemocnici Brno. Pokračování.

U v n i t ř ě č í s l a :

- 1.Usnesení vyšetřovatele Policie ČR - ÚDV ve věci zneužití pravomoci veřejného činitele /StB/ v r. 1988.
- 2.Parlament České republiky projedná návrh zákona o židovském majetku. Autoři: Jiří Daníček, Eframi Kerol Sidon, Jane Bendová, Aleš Valenta, Jiří Franěk.
- 3.Vladimír Hajný: Stížnost proti usnesení vyšetřovatele.

Předpokl.cena: 2,- Kč MČ 47263 Náklad: 50 výtisků

v y c h á z e l o 1 9 7 3 - 1 9 7 5
o b n o v e n o 1 9 8 7 r o č n í k 1 3 č í s l o

Vydává: Vladimír Hajný Red. Marta Zemanová
ČSA 34, 787 01 Šumperk rada:+Julius A.Varga

Uzávěrka: 4.8.1996

32

V Šumperku, dne 10. prosince 1995

Vážený

Vyšetřovatel Policie ČR

mjr. Mgr. Josef POSPÍŠIL

Úřad dokumentace a vyšetřování
zločinů komunismu

Vše: Stížnost proti usnesení ze dne 29.11.1995 Policie ČR - ÚDV.

Podávám tímto stížnost proti usnesení mjr. Mgr. Josefa Pospíšila vedené pod Č.j.: ÚDV - 46/Vt-94 ze dne 29.11.1995 z níže uvedených důvodů.

Upozorňuji na tu skutečnost, že jsem byl převzat "na protokol o zadržení" vypracovaným od StB přímo správou věznice a nikoliv jak se píše v usnesení jakýmsi estébáckým záhumnkem v Ruzyni, neboť jsem při prvním předávání do věznice byl svědkem jak má věznice nepřijala pro nedostatečné zdůvodnění v protokolu o zadržení. Poté jsem musel s jedním hlídačem čekat v místnosti, než si zbývající dva estébáci dojedou pro nový protokol o zadržení s tentokrát již správným důvodem zadržení a pak jsem tedy byl teprve věznicí převzat. Pamatuji si jak tehdy ve dveřích věznice bylo mým estébákům řečeno, že na tehle důvod Vám toho člověka nevezmete. Velitel té skupinky ještě chvíli tu osobu přemlouval, ale pak rozhodl, že si dojedou pro nové papíry k mému zadržení. Dále nechápu to proč jsem tehdy byl společně na celách s Emanuelem Mandlerem, Janem Šternem, Jiřím Gruntorádem, Antonínem Bělohoubkem a ještě jmenovanými, kteří zajisté byli oficiálně vězňi vězeňskou správou a já, který by měl být v nějaké speciální části věznice vyčleněné pro nenadálé potřeby StB a s jejich dozorem, jsem tam byl společně s nimi. To mi připomíná smíchání jablek a hrušek. A nebo i oni byli vězňi mimo procedury jak říká ředitel Adolf Kubalík na "protokoly o zadržení". Pak se jedná o porušení lidských práv u velké skupiny osob zcela prokazatelně.

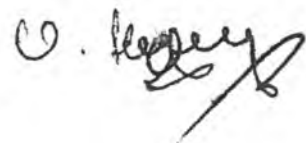
Souhlasím s názorem vyšetřovatele, že mé zadržení bylo ^{iniciováno} řídicími důstojníky StB a osobně vyslovuji podezření, že mohlo jít i o osobní iniciativu zástupce vedoucího StB pro Prahu známého neurvalce mjr. JUDr. Zdenka Šípka, nar. 1.10.1949, který od 21.8.1988, kdy jsem si na něj bezúspěšně stěžoval ministru vnitra Kinclovi Františkovi a předsedovi vlády Lubomíru Štrogalovi mi patrně chtěl z osobních mstivých pohnutek způsobit slušně řečeno další nepříjemnosti.

Dovolím si ještě jedno upřesnění usnesení v tom, že ve větě: že "příslušníci StB tak i ve věznicí se k němu chovali velice slušně..." V této chvíli musím poznamenat, že na "estébáky velice slušně", když už. Jinak v úředním záznamu z 12.9.1994 jsem se vyjádřoval pouze slovem "...slušně"... Jiní spoluvězňi to tak nemuseli cítit, neboť na př. ke Zdenkovi Urbánkovi se chovali hrubě přímo na cele i když byl nemocný a potřeboval léky, nebo slovními výpady na Otů Veverku. Nebo Milan Holata, který byl jimi obviněn z přechovávání zbraní. Nepříjemným výsledkem byli podle sdělení vystaveni Ivan Dejmal a Václav Zuffan. Viděl jsem v jakém stavu se vraceli z těchto výsledků a byli jim podrobováni častěji než my ostatní.

S projevem hluboké úcty

Ing. Vladimír Hajný
ČSA 34, 787 01 Šumperk

Stížnost byla postoupena Státnímu zastupitelství na Praze 5 a jeho usnesení uveřejním později. V.H.

Ing. Hajný

V Praze dne 29.11. 1995

Čj.: ÚDV-46/Vt-94

U S N E S E N Í

Vyšetřovatel Úřadu dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu rozhodl dnešního dne ve věci podnětu Ing. Vladimíra H A J N Ě H O, nar. 11. 4. 1939, pro podezření z trestného činu zneužití pravomoci veřejného činitele podle § 158 odst. 1 tr. zákona, kterého se měli dopustit dosud neznámí pachatelé tím, že v době od 27. - 31. 10. 1988 byl jmenovaný bezdůvodně vyslýchán orgány StB a zajištěn ve věznici č. 1 Ruzyně

t a k t o :

podle § 159 odst. 4 trestního řádu oznámení v předmětné věci

o d k l á d á m ,

protože se nepodařilo zjistit skutečnosti opravňující zahájit trestní stíhání.

O d ů v o d n ě n í :

Dne 26. 8. 1994 bylo zdejšímu Úřadu vyšetřování doručeno od MS ČR, Střediska pro dokumentaci protiprávnosti komunistického režimu oznámení Ing. Vladimíra HAJNĚHO, nar. 11. 4. 1939, trvale bytem ČSA 34, 787 Ol Šumperk, které původně podal tomuto středisku. Předmětem podání je ta skutečnost, že jmenovaný byl dne 27. 10. 1988 zadržen v místě svého pracoviště v Praze, předveden k výslechu na policejní stanici v Praze 5, kde byl vyslýchán příslušníky StB k prohlášení HOS - Demokracie pro všechny a poté byl umístěn do věznice v Ruzyni, po uplynutí 48 hodin byl opět předveden k výslechu za účelem zjištění, jakým

způsobem bude oslavovat výročí 28. října a poté opět na 48 hodin byl umístěn ve věznici Ruzyně, odkud byl dne 31. 10. 1988 propuštěn. K tomuto oznámení byl Ing. HAJNÝ na ÚDV dvakrát vyslechnut. Uvedl, že byl skutečně po tuto dobu vězněn v Ruzyni, a že jak příslušníci StB tak i ve věznici se k němu chovali velice slušně. K totožnosti třech příslušníků StB uvedl, že neví jak se jmenovali, ani je do dnešního dne nikde nepotkal, a ani neví ze které součásti StB byli. Skutečností zůstává, že zadržení a izolace Ing. Hajného ve věznici byla součástí preventivních opatření, která příslušníci StB prováděli při příležitosti různých výročí, aby tak mohli zabránit účasti osob na nich, a tento skutek je trestným činem ve smyslu ustanovení § 158 odst. 1 tr. zákona.

Tato opatření byla nařizována a organizována na celém území republiky a v tomto smyslu byli dne 30. 10. 1992 u Vyššího vojenského soudu v Táboře odsouzeni Ing. Kincl František, nar. 2. 2. 1941, Ing. Aloiz LORENC, CSc, nar. 2L. 6. 1939 a PhDr. Karel VYKYPĚL, nar. 29. 12. 1943 pod č. j. T 8/91, a to za zbavení osobní svobody zaručované čl. 30 Ústavy ČSSR nejména 294 občanů pokládaných v dokumentech F MV za hlavní organizátory jednotlivých akcí nebo exponenty nelegálních iniciativ. Ing. HAJNÝ však jako poškozený v tomto případě nevystupoval ani nesevřel, ačkoliv o probíhající soudním jednání věděl. Nelze tedy dovést, že zajištění Ing. HAJNĚHO bylo nařizováno shora jmenovanými a lze mít za to, že bylo nařizováno a provedeno z iniciativy nižších řídicích pracovníků StB, jejichž totožnost se však nepodařilo zjistit. Není zde tedy na místě odložení věci ve smyslu ustanovení § 159 odst. 3 tr. řádu pro neúčinnost trestního stíhání.

Za účelem řádného vyšetření podnětu byla provedena celá řada vyšetřovacích úkonů. Ve věznici Ruzyně byl vyžádán seznam osob zajištěných v rozhodném období, tedy od 27. - 31. 10. 1988, ale jméno Ing. HAJNĚHO zde nefiguruje. Ze zprávy ředitele věznice

Žatec

Za zvuků "Pietního chorálu" v podání dechové hudby pana M. Kurky byla 13. 7. 1996 zahájena u památníku v areálu pralety, bylo nacisty vypáleno jedno z nejhezčích měst na Ukrajině. Zástupci Svazu bojovníků za svobodu, města Žatce a Pravoslavné církve položili k památníku věnce, kde čestnou stráž stáli příslušníci ČA.

Vzpomínky se zúčastnil starosta města ing. B. Kuneš a zástupci posádky Žatec. Panychidu sloužil arciděkan Pravoslavné církve Mgr. Jachňuk, za spoluúčasti duchovního této církve Čejky z Podbořan a faráře církve Československé husitské

Šumperk

Ve dnech 12. 7. až 16. 7. 1996 pobýval na Šumpersku polský pěvecký sbor Sváté Trojice z Hajnowky, který dirigovaly Anna Stricha a Mirosława Demianiuka. Zájezd vedl ředitel Domu kultury v Hajnowce pan Mikolaj Buszko.

Dne 13. 7. 1996 se hosté zúčastnili pietního aktu v Novém Malíně, kde dopoledne krásným zpěvem a důstojným projevem obohatili bohoslužby, které sloužil biskup Kryštof a několik duchovních, u památníku věnovanému obětem českého Malína na Ukrajině ve druhé světové válce. Odpoledne pokračovalo setkání všech účastníků v místní sokolovně, kde polský pěvecký sbor přispěl také kulturním vystoupením a zazpíval několik polských, běloruských a ukrajinských písní. Jejich vystoupení se setkala s velkým ohlasem všech přítomných a sklídilo potlesk a pochvalné uznání.

Mládežnický sbor souboru sv. Trojice v Hajnowce

voslavného chrámu sv. Jakuba panychida k uctění památky umučených obyvatel Českého Malína. Tento den, před 53 Mgr. Adámka. O Malíně promluvil předseda OV Svazu bojovníků za svobodu p. Karban. Závěrem zazpíval církevní sbor píseň "Malíně rodný" a hudba zahrála píseň "Čechy krásné, Čechy mé".

V Českém Malíně zahynulo 374 Čechů a 26 Poláků. V Žatci z obyvatel tohoto města žije dosud Josef Svítek a Bohumil Filípek.

Přetištěno ze "Žateckých novin" č. 28, 23. 7. 96

V neděli dopoledne 14. 7. 1996 se pravoslavní věřící mohli potěšit zpěvem polských hostů při bohoslužbě v šumperském chrámu svaté Barbory. Odpoledne se sbor věnoval prohlídkám pamětihodností Šumperka a Velkých Losin. Večer ve Vilémově, kde polští hosté byli ubytováni, besedovali s biskupem Kryštofem.

V pondělí zazpívali při bohoslužbě v monastýru ve Vilémově. Po bohoslužbách navštívili město Olomouc. Večer se ve Vilémově rozloučili s hostiteli, členy šumperského sboru, duchovními a rovněž se také přišel rozloučit starosta obce Vilémova.

Několikadenní zájezd pěveckého sboru Sváté Trojice u nás ukázal, že v oblasti pěveckého a duchovní lze rozvíjet přátelské vztahy mezi národy a našimi místními církvemi.

E. Konečná

O této dokumentární knihu ze Slovenského povstání píše na adresu:

Miloslav Zlámal
P.O. Box 519, Station "W"
Toronto, Ont., Canada M6M 5C2
Vydavateľstvo slovenského literárneho fondu,
DOM KNIHY
813 67 Bratislava
Laurinská 2

Toto druhé a přepracované vydání zajímavé dokumentární knihy Milo Komínka o životě v komunistických koncentracích padesátých let, jež je doplněno seznamem asi 800 autorových spoluvězňů a jmény popravených, si můžete objednat na adrese:

"Moravia Publishing Inc."
2098 Dundas Street West,
Toronto, Ontario, Canada
M6R 1W9

(Cena včetně poštovného 23 \$)

vyplývá, že část osob byla "ubytována" v odděleném prostoru, který byl vyčleněn pro StB a přístup do těchto prostor měli příslušníci StB pouze na služební průkaz a evidence přichodících na bráně se nevedla. I tato skutečnost byla prověřena, ale bylo zjištěno, že skartační doba evidence příchodů a odchodů je tři roky a v archivu se nachází knihy až od roku 1991. Byl vyslechnut pracovník ostrahy vězeňské služby mjr. Jiří BENEŠ, který sloužil v roce 1988 ve věznici, na osobu Ing. HAJNĚHO si však nevzpomíná. Rovněž byl vyslechnut bývalý ředitel věznice KUBALÍK Adolf, který uvedl, že pracovníci Správy vyšetřování StB byli umístěni ve 4. patře, oddělení "kovovým katrem" a službu zde vykonávali oni sami. Úkolem věznice bylo při zadržení osob u příležitosti různých výročí těmto zajistit stravu a ložní prádlo. Pamatuje si, že kapacita vyčleněných cel byla kolem 30 - 35 osob a celý pro příchozí zadržené měly orgány StB v 6. patře. Do pravomoci ředitele KUBALÍKA však tento prostor nespadal. Osoby zadržené pro orgány VB byly umísťovány v obvyklých prostorech věznice a pouze na "protokoly o zadržení", na jiný doklad nebyly osoby umístěny, nikdy nebyl předpis v tomto směru porušen.

Z archivu vazební věznice byly dále vyžádány kopie protokolů o zadržení, ale tyto nebyly nalezeny. Proto vyšetřovatel došel k závěru, že Ing. HAJNÝ byl ve věznici umístěn bez řádných dokladů o zadržení a i sám poškozený si již nepamatuje přesně, zda tyto při zadržení podepisoval.

Proto na základě shora uvedených skutečností bylo rozhodnuto věc odložit, protože se nepodařilo zjistit skutečnosti opravňující zahájit trestní stíhání.

Poučení: Proti tomuto usnesení je přípustná stížnost, kterou může podat poškozený u vyšetřovatele do 3 dnů od doručení usnesení. Stížnost nemá odkladný účinek.

Pro zájemce v ČSFR knihu si objednejte na adrese:

"SVĚDOMÍ"
poštovní schránka 70,
pošta 12
738 02 Frýdek-Místek

Cena včetně poštovného je 67 Kčs.
S objednávkou přiložte peněžní poukázku na tento obnos. Knihy na dobřtku neposíláme.

Vyšetřovatel P.ČR.
mjr. Mgr. Josef POSPIŠIL

V únoru 1944 navštívil Adolf Eichmann za doprovodu vedoucího představitelie Německého červeného kříže M. Niehause rodný tábor lezeckých vězňů v Birkenuau.

7. února sdělil Eichmann německému ministru zahraničí, že sice nelze vyhovět žádost slovenské vlády o vyslání delegace k prohlídce židovských táborů v generálním gouvemetentu, ale že nejsou námitky proti návštěvě vlády v terezínském starobním ghettu.

13. února si zapsal Egon Redlich do deníku poznámku o apelu terezínské rady starších u Hanse Günthera, šéfa Ústředního úřadu pro uspořádání židovské otázky v Čechách a na Moravě: *Divně: zajímal se, zda-li je dost jídla, dostatek oblečení a bot!*

18. února podal Heinrich Himmler Göringovi přehled o nasazení 36.000 vězňů koncentračních táborů v letech výroby a přímo pro válečné letectvo s tím, že se jejich počet brzy zvýší na 90.000.

vé komandatury v Terezíně Antona Burgra Karl Rahm. Zpráva pražského gestapa uvádí, že byl zadržen židovský podvodník, který se ve 27 případech vydával za úředníka gestapa a pod záminkou, že ochrání před evakuací Židy a židovské "míšence", od nich získával značné peněžní sumy.

ně na ministerstvu zahraničí splnění slibu daného v listopadu minulého roku, že dánské delegaci bude umožněna návštěva Terezína. Požadová také propuštění dalších dánských "míšenců": do té doby jich bylo zpět do Dánska vráceno pět. Eichmann přislíbil prohlídku Terezína na květen.

ministerstvo zahraničí v Londýně o výsledku prošetřování údajného německého úmyslu likvidovat Terezín. Podle švédského ministerstva zahraničí šlo o zřejmě falešnou zprávu šířenou židovskými skandalisty. Na Východ prý bylo z Terezína odesláno pouze 10 Židů.

PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY PROJEDNÁ

Stanovisko Federace židovských obcí v České republice k projednání návrhu Zákona o úpravě majetkových vztahů židovských obcí v ČR... vládou České republiky dne 13.1.1994.

Poslanecký návrh tohoto zákona představuje výrazný kompromis co do rozsahu navráceného majetku. Řada nemovitostí nebyla na seznam zařazena z důvodů jeho převodu v minulosti do soukromého vlastnictví nebo předání nestátním institucím (církev, spolky apod.). 202 položek, které výčtový seznam jako příloha návrhu zákona obsahuje, tvoří vyvážené minimum, kde hodnota většiny devastovaných objektů spočívá především v tom, že dokumentují židovskou minulost v českých zemích. Zbytek, sídla bývalých i současných ŽO a jejich sociálních a kulturních institucí - zhruba 20% položek -, představuje jedinou reálnou garanci částečného finančního zajištění náboženských, sociálních a kulturních potřeb židovských obcí.

Snahu vlády ČR podstatně omezit rozsah zákona (a to i po uplynutí třicetidenní lhůty, vymezené jí ústavou), považuje FŽO v ČR za pokus změnit samu podstatu a smysl navrhované zákonné úpravy. Podle informací z tisku a z televize doporučila vláda vydat ze zákona pouze majetek státní, nikoliv obecní s poukazem na to, že u majetku obcí rozhoduje výhradně příslušné obecní zastupitelstvo. Předpokládáme, že vládním činitelům je známo, že český stát už dlouhou dobu na potřeby ŽO prakticky nepřispívá. Skutečnost, že v nedávné době byla většina nárokovaného majetku převedena na města a obce, nic nemění na podstatě celé věci. Stále se jedná o majetek, který stát získal z důsledku vyvraždění většiny židovského obyvatelstva v českých zemích. Pokud s ním v nedávné době disponoval, je zcela na něm, aby zjednal nápravu, a pokud se noví vlastníci bez tohoto (ostatně z celostátního hlediska zcela zanedbatelného) majetku nemožnou obejit, aby našel způsob, jak jejich nároky vypořádat. Stejně tak je tomu se sbírkami Židovského muzea, které v zdrcující většině pocházejí z vydrancových synagog Čech a Moravy. Federace ŽO v ČR jednoznačně požaduje navrácení sbírek (zabavených čs. státem v r. 1950) s úmyslem jejich širokého zpřístupnění veřejnosti. Co se týká fyzických osob, je podle mínění FŽO v ČR věc zcela jasná - těm, kteří byli z důvodů rasového pronásledování v letech 1938 - 1945 připraveni "pouze" o majetek a nikoli, jako v naprosté většině případů, i o život, tento majetek vydat. Tam, kde to technicky není možné, je odškodnit.

Úmyslem navrhovaného zákona je distancovat se od důsledků holocaustu, arizace a rasové nenávisli. Jsme přesvědčeni, že poslanci Českého parlamentu, vedeni tímto úmyslem, odmítnou úsilí změnit navrhovaný zákon v jeho karikaturu a přijmou jej na svém únorovém zasedání tak, jak byl z iniciativy řady z nich předložen.

Jiří Daniček, předseda FŽO v ČR

Na kouci února zaznamenala Eva Rouběnková v deníku: *V polovině února najednou přišly mrazy a teď sněží každý den... Pak přišel rozkaz, že se již nesmí topit. V ghettu*

V polovině února tohoto roku bude s největší pravděpodobností posuzovat Parlament České republiky poslanecký návrh zákona O úpravě některých majetkových vztahů Federace ŽO v ČR a o zmírnění následků některých majetkových křivd fyzických osob, který navrhuje: 1/ vrátit část bývalého majetku židovským obcím; 2/ prohlásit za vlastníka sbírek Státního židovského muzea opět Federaci ŽO v ČR; 3/ fyzickým osobám připraveným o majetek na základě rasového či politického pronásledování v letech 1938 - 1945 umožnit znovu uplatnit na tento majetek nárok, pokud jim dosud nebyl vydán.

O průběhu více než dvouletého úsilí FŽO v ČR vyřešit přijatelným způsobem tento problém jsme už několikrát informovali. Jaká je tedy situace těsně před hlasováním. Návrh zákona byl Parlamentu předložen v listopadu 1993. V lednu (13.1.1994) se k němu vyjádřila vláda České republiky. Ve svém usnesení doporučila zákon ke schválení. Zároveň však doporučila, aby Parlament ČR zůstal okruh povinných osob pouze na stát. Za situace, kdy většina z 202 (zhruba 80%) položek uvedených na seznamu majetku, který má zákon židovským obcím vrátit, byla v nedávné době převedena do majetku měst a obcí, znamená toto "zúžení" v praxi anulování smyslu zákona. FŽO v ČR očekává, že poslanci schválí rozhodující většinou zákon bez omezení doporučeného vládou, a vedle morálního zadostiučinění poskytnou Židům v České republice i základní materiální podmínky pro další náboženský a kulturní život.

Na této dvoustraně otiskujeme jak texty, vyjadřující postoj židovských obcí, tak i komentáře a články z tisku, které si všimají jednotlivých aspektů otázky židovského majetku.

OTEVŘENÝ DOPIS POSLANCŮM PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY

Vážené dámy, vážení pánové,

jako svobodně zvolení zástupci převážně českého národa budete poprvé po dlouhé době uvádět ve skutek proklamovaná slova o solidaritě českého národa s minulým, současným a budoucím osudem židovského lidu v českých zemích.

Poslanecký návrh zákona *O zmírnění následků některých majetkových křivd spáchaných na židovských obcích a jednotlivcích* vychází jak z dané společenské reality, tak samozřejmě z potřeb za protektorátu a během desítekletí komunistického režimu fyzicky i

není žádné uhlí... Další katastrofa je s bramborami. Od začátku února již v Terezíně žádné nejsou...
Zpracoval M.K.

duchovně zdecimovaných židovských komunit a institucí. Navrácením alespoň části majetku, uloupeného po roce 1948 komunistickým státem dědicům obětí genocidy, sleduje návrh zákona vytvoření základních podmínek pro důstojnou existenci židovských obcí i jednotlivců, kteří přežili, a zajištění obnovy a údržby židovských památek.

Českou vládou doporučené změny v návrhu zákona znamenají však právě v tomto bodě takové okleštění nárokovaného minima, že by přijetí zákona v této formě bylo pokrytectvím. Jestliže je postoj vlády diktován opravdu jen politickým pragmatismem a není výrazem její lhostejnosti k osudu Židů této země jak za protektorátu, tak i dnes, na vás je, abyste si uvědomili, že i pronásledování a vraždění Židů kdykoli v minulosti mělo své hospodářské a politické důvody, jež mnohým lidem připadaly nejen pochopitelné, ale i oprávněné.

Jako nejvyšší duchovní představitel Židů v České republice združďuji: jak se v té které zemi promítá vztah k Židům do státní politiky, o tom nerozhodují slova politiků a zástupců lidu, ale jejich činy. Navrhované úpravy znění zákona radikálně mění jeho smysl. Místo nápravy alespoň části křivd by zákon ve své zmrzačené podobě znamenal legalizaci většiny z nich.

Zároven bych si jako český občan, kterému jde o dobré jméno země, v níž žije, přál, aby nebyla promarněna první skutečná příležitost skutkem vyjádřit, že je český národ rozhodnut skoncovat s dědictvím antisemitismu.

Zda tomu tak bude, závisí v této chvíli na každém z vás. V Praze 27. ledna 1994

Efraim Karol Sidon
vrchní rabin pražský a český

MALÁ SPLÁTKA NA VELKÝ DLUH

Je ostudné, že stát za čtyři svobodné roky nedokázal splatit historický dluh vůči židovským občanům. O to trapnější je pak to, že když se k tomu konečně odhodlává, provázejí projednávání příslušného zákona politické tažnice nepostrádatí mnohdy nedůstojné momenty.

Kabinet již tak minimální soupis majetku, který se navrhuje obětem holocaustu a komunistické zvěle vrátit, ještě okleštil. Pragmatické stanovisko vycházející nikoli z nepřijetosti, ale z obavy před narušením současných vlastnických vztahů k bývalému židovskému majetku, vyprovokovalo rabína Sidona k zoufalému, a proto jak ostrému útoku: obvinil vládu z pokrytectví a nepřímo dokonce z antisemitismu.

Rabínova slova jsou sice zbytečně konfrontační a míjejí příčiny vládního postoje, na druhé straně odrážejí oprávněné zklamání Židů. Měsíce a měsíce se snaží doslova vybojovat nějakou náplast za oběti genocidy, aby vláda nakonec sdělila, že hodlá vydat prakticky jen hbitovoy. Ostatní s podmínkou. Je to trochu černý humor.

27. února si zapsal Redlich do deníku: *Velitel tábora se stará o vymalování domova mládeže. Směšné! Není uhlí.*

23. února informoval československý diplomatický zástupce v Ženevě Jaromír Kopecký Londýn, že poslední pošta, jež zařít

29. února došlo do Ženevy potvrzení o došly. Potvrzení nese podpis židovského staršího Paula Eppsteina a jeho zástupce Beniamina Murnovského

29. února došlo do Ženevy potvrzení o došly. Potvrzení nese podpis židovského staršího Paula Eppsteina a jeho zástupce Beniamina Murnovského

15. února varoval denní rozkaz terezínské rady starších před pokusy o útěk.

NÁVRH ZÁKONA O ŽIDOVSKÉM MAJETKU

Židovské obce téměř žádný majetek nevlastní. Mnohé jsou dokonce v situaci, kdy mají své modlitebny a spolkové místnosti pronajaty, přičemž nájemné jsou schopny platit vesměs jen díky podpoře zahraničních souvěrců. Stát totiž přispívá jen na platy duchovních. Vydání (malé části) židovského majetku proto nelze považovat za pouhý restituční akt. Mělo by vyjadřovat vedle morální dimenze i snahu státu alespoň částečně zabezpečit životaschopnost odumírající židovské komunity.

Zákon o židovském majetku by se tak měl stát malou splátkou na velký historický dluh.

kteří již před řadou měsíců připravila skupina poslanců kolem Viktora Dobala (ODA), ovšem není typickým restitučním případem. Jeho účelem je vrátit majetek, na který jeho původní vlastníci, respektive jejich právní nástupci, měli nárok již těsně po válce, ale toto právo bylo ukráceno komunistickým pučem. V řeči čísel se jedná zhruba o dvě stě objektů (převážně synagóg a hřbitovů), které jsou dnes povětšinou majetkem obcí a měst. Jejich úhrnná cena činí pouhých několik desítek miliónů korun. Pokud by se tedy stát rozhodl vyplatit obcím za tyto objekty finanční

tého pragmatismu, který se vyznačuje tendencí převádět všechny problémy na jednoho společného jmenovatele. A tím je zpravidla buď ohled na mínění "obyčejného českého člověka", nebo momentální zájem určité politické skupiny. Oba tyto principy jsou v zásadě legitimní. Pokud však vyplní veškerý prostor, v němž se politické rozhodování odehrává, vede to nevyhnutelně k opomíjení zdánlivě důležitých či okrajových, ale z lidského hlediska zcela základních rozměrů politiky. [...]

Komentář Aleše Valenty, Respekt 24.1.1994

DĚDICTVÍ

Adolf Hitler nebyl nepřítelem židovské víry, Adolf Hitler byl nepřítelem Židů. Nacisté se nesnažili vymýtit židovské náboženství, nacisté se pokusili vyvraždit Židy jako národ, jako etnikum, jako "rasu". Právě tak majetek, který vrahům zůstal za nehty, nebyl majetkem po církvi, nýbrž po lidech.

Klement Gottwald, který tento majetek fakticky podruhé "zarizoval" tím, že nedodržel zákon o jeho navrácení z roku 1946, jistě také nebyl nepřítelem židovské víry, byl nanejvýš "přirozeným" antisemitou. Stejně jako sám Stalin. Za Gottwalda se ostatně Židé nevyvražďovali masově, měli jen jistou přednost, když bylo třeba vykonstruovat nějaké spiknutí a najít vhodného kandidáta šibenice.

Dnes se hraje - a hraje se už notně dlouho - taková malá hra na historické svědomí. Protože Židů je tu už pramálo a jejich nároky jsou velmi skromné, je zde šance napravit ty zločiny nápravou nepatrné části křivd, a to velmi lacinou. Takový docela malý odpustěček by to byl, ostatně i Slovensko se pro něj již rozhodlo...

Ale dalo by se snad tvrdit, že sice pozdě a sice málo, ale přece jen cosi na způsob nápravy a že přinejmenším dobrá vůle tu byla.

Jenže ona není. Namísto ní je tu snaha tuto záležitost výsostně nepolitickou a nadpolitickou učinit politikou.

Jedni předstírají, že se "jako" myslí, že jde o církevní restituce. Sluší se podotknout, že nikoli křesťanské církve, ale z Božího dopuštění "křesťanští" politické takto farizejsky kalí vodu.

Druzí jsou ti, kdo se přičiňují, že se nám slovo "pragmatik" plete s cizím názvem pro handličku. Máme je i ve vládě.

Tento návrh na levný odpustek historickému svědomí byl prvním návrhem zákona, nad nímž vláda váhala tak dlouho, až propásla termín předepsaný ústavou. A poté se na odpustku už tak levně ještě pokusila usklidit.

Co Židům bezpodmínečně a bez jakýchkoli pochybů náleží, to jsou hřbitovy.

Ostatní s podmínkou. Podle toho, co se hodí "zachránit" pro stát a pro obce.

Kdo však po tom všem o dědictví po arizátorech stále ještě stojí, ať si ho užije. Jen ať nezapomene, komu vděčí.

Jiří Franěk, Lidové noviny 19.1.1994 (K tématu viz také text V. Fischla na str. 17.)

CLINTON JAKO POSEL

Prezident Clinton se stal dalším americkým politikem, který se ze své návštěvy Moskvy vrátil s knihami pro lubavičské chasidy. Na základě osobního souhlasu prezidenta Jelcina, obdrželi Clintonovi poradci sedm svazků, které jsou v držení moskevské Státní knihovny a které chasidy, jimž byly po revoluci zabaveny, požadují zpět. Vzhledem k tomu, že záležitost

Povinností právníků a politiků není proto ve spleti stávajících vlastnických vztahů a zákonů hledat argumenty proč to či ono nelze vydat, ale naopak. Zatím se zdá, že volí cestu první. Je totiž jednodušší. Rozhořčení Karola Sidona, byť vyjádřené i nepatřičnými výrazy, je pak zcela pochopitelné.

Jana Bendová, MF DNES 28.1.1994

SYNAGÓGY V POLITICKÉM MARIÁŠI

Pouhý den poté, co americký prezident svou návštěvou starého židovského hřbitova a Pinkasovy synagógy vyjádřil úctu české židovské kultuře, se ODS pokusila ve vládě zablokovat poslanecký návrh na restituci židovského majetku. Jen díky ministru vnitra Janu Rumlovi, který porušil stranickou disciplínu a hlasoval spolu s koaličními kolegy, zákon nakonec vládou prošel alespoň v okleštěné podobě. Důvodem zdrženlivého postoje ODS údajně byla obava z vytvoření precedentu pro další restituční nároky.

Návrh zákona o navrácení majetku židovským náboženským obcím a fyzickým osobám,

OCENĚNÍ PRO SPIELBERGA

Nový film režiséra Stevena Spielberga *Schindlerův seznam* získal tři Zlaté globy - za režii, scénář a jako nejlepší film. Zlatý globus je pokládán za náznak možnosti, že se dotyčný film dobře umístí i v hodnocení Americké filmové akademie - Oscar. Film vypráví o německém průmyslníkovi Oskarovi Schindlerovi, který za války zachránil asi 1.200 Židů před

náhradu, šlo by v rámci státního rozpočtu o zanedbatelnou sumu.

Není samozřejmě možné na základě zmíněného hlasování tvrdit, že ministři ODS jsou antisemité. Důvody, proč s výjimkou Jana Rumla hlasovali proti zákonu, mohou být různé a nejspíše v nich převažují taktické ohledy. Výsledek je ovšem jednoznačný: ODS se na poslední chvíli pokusila - zřejmě pod tlakem Václava Klause - zrušit v koalici dávnou dohodnutou výjimčnost restitucí židovského majetku a vrátit je zpět do balíku o navrácení církevního majetku. [...] Není až tak důležité, že odmítnutím Dobalova návrhu ministři ODS popřeli dosavadní postoj své strany, ale to, že se rozhodli učinit nástrojem taktizujícího politického kalkulu záležitost, která se svou podstatou zcela vymyká z okruhu běžných problémů. [...]

Snaha co nejvíce omezit a oddálit poslanecký návrh zákona je bezesporu promyšleným tahem premiéra a složitě šachové partii, jejíž výsledek rozhodne o celkovém objemu církevních restitucí. Je to tah vedený duchem vypja-

PRÁVO VNUKŮ A VNUČEK

Německý federální soud rozhodl, že právo na návrat a německé občanství se netýká pouze přímých potomků lidí, které nacisté vyhnali ze země, ale také jejich vnuků a vnuček. K tomuto závěru dospěl soud při probírání případu druhé generace potomků židovského páru, který odjel z Německa do Brazílie v roce 1932 a kterému nacistické úřady odebraly v roce 1941 občanství.